

Kansallisen lapsistrategian seurantatyöryhmän evästyksiä lapsistrategiaa valmistelevalle parlamentaariseen komitealle

Valtioneuvoston kanslia on asettanut seurantatyöryhmän 15.6.2020.-31.12.2021 väliselle ajanjaksolle. Seurantaryhmän ensimmäinen kokous pidettiin 11.8.2020 ja käytiin läpi kansallisen lapsistrategian pohjatyötä ja valmistelua.

Seurantaryhmä pitää erittäin tärkeänä sitä, että Suomeen saadaan viimein lapsen oikeuksiin perustuva kansallinen lapsistrategia, johon sitoudutaan parlamentaarisesti yli hallituskausien ja että sen toteuttamiseen on vahva poliittinen tahtotila. Yli hallituskausien tehtävä kansallinen lapsistrategia mahdollistaa kestävä, nykyistä pitkäjänteisemmän ja johdonmukaisemman lapsi- ja perhepolitiikan toteuttamisen Suomessa.

Seurantaryhmä pitää tehtyä strategian valmistelua asiantuntevana ja oikeasuuntaisena. Seurantaryhmä pitää hyvin tärkeänä, että kansallinen lapsistrategia on lapsenoikeusperustainen ja että sillä on vahva yhteys YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen sekä muihin lasten, nuorten ja perheiden perus- ja ihmisoikeuksiin. Perus- ja ihmisoikeusperustainen lapsistrategia tarjoaa kestävä ja johdonmukaisen perustan lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamiseen ja edistämiseen. Kansallisen lapsistrategian oikeudellinen perusta –selvityksessä oleva kuvio (s.21) on seurantaryhmän mielestä hyvä pohja, josta kansallista lapsistrategiaa on hyvä lähteä tekemään.

Lapsistrategian omistajuus, johtaminen, koordinaatio, arviointi ja valvonta

Seurantaryhmä pitää tärkeänä, että parlamentaarinen komitea linjaa lapsistrategian ”kotipesän”, joka jatkossa vastaa lapsistrategian jatkotyöstä mm. toimenpanosuunnitelman laadinnasta ja sen toimeenpanon koordinaatiosta, seurannasta ja arvioinnista. Johtamisessa, koordinaatiossa, arvioinnissa ja valvonnassa oleellista on se, että niiden avulla varmistetaan lapsistrategian toimeenpanossa kaikkien hallinnonalojen ja hallinnon tasojen sitoutuminen.

Tietopohja

Seurantaryhmässä näkemyksenä on, että lapsia koskevaa tietoa on olemassa, mutta se on sirpaleista ja hajallaan. Tiedonpohjassa ja tiedonkeruussa on aukkoja ja katkonaisuuksia. Lapsistrategian toimeenpanossa tulee varmistaa kattava ja pitkäjänteinen tiedonkeruu, monitieteinen tutkimus sekä arviointi ja kertyvän tiedon hyödyntäminen tiedolla johtamisessa.

Lapsen oikeuksia koskeva koulutus

Seurantaryhmä toteaa, että lapsen oikeuksien täysimääräinen ja aktiivinen toteutuminen edellyttää niiden tuntemista ja osaamista. Lapsistrategian osana olisi tärkeää luoda YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen (LOS 42 art.) vaatimukset täyttävä suunnitelma lapsen oikeuksien koulutukselle ja varmistaa sen toteutuminen. Tähän asti koulutuksesta Suomessa ovat vastanneet pääsääntöisesti kansalaisjärjestöt omana toimintanaan. Tämä ei ole riittävää, vaan lapsen oikeuksien koulutusta on komitean suosituksen mukaisesti laajennettava Suomessa, muun muassa varmistamalla lapsen

oikeuksien nivoutuminen osaksi eri alojen perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta. Koulutuksen on katettava lasten ja nuorten parissa työskentelevät sekä heitä koskevia päätöksiä valmistelevat ja päättäjät.

Lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi

Seurantaryhmän näkemyksen mukaan lapsivaikutusten arviointi on yksi keskeisimmistä asioista, joita kansallisen lapsistrategian tulee vahvistaa. Suomessa lapsivaikutusten arviointia ei ole toteutettu täysimittaisesti kaikilla hallinnon tasoilla. Ongelmana on myös voinut olla, että vaikka lapsivaikutusten arviointia on tehty, se ei ole aina laadullisesti vastannut lapsen oikeuksien komitean lapsivaikutusten arvioinnille asettamia vaatimuksia eikä arviointia ole otettu päätöksenteossa riittävästi huomioon. Oleellista on, että arviointi aidosti vaikuttaa päätöksiin ja tarvittaessa myös niiden korjaamiseen.

Seurantaryhmä toteaa, että lapsistrategialla on tärkeää vahvistaa ja edistää myös lapsibudjetointia eli talousarviopäätösten lapsivaikutusten arviointia.

Lasten kuulemisen, osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen

Seurantaryhmän näkemyksen mukaan lasten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet ovat puutteellisia. Usein osallisuus toteutuu edustuksellisenä niin, että heikoimmassa asemassa olevat lapset eivät saa ääntään kuuluville. Haasteena on myös lasten tiedonsaanti ja mielipiteen ilmaiseminen. Suomessa päätöksiä valmistellaan ja tehdään pääsääntöisesti aikuislähtöisesti. Lapsistrategian tulee vahvistaa lasten osallisuutta, yhdenvertaista kuulluksi tulemistä sekä tiedonsaantia.

Lapsi kaikissa politiikoissa!

Lapsistrategian tavoitteena tulee olla lapsen oikeuksien toteutumisen varmistaminen kaikilla politiikka-alueilla ja hallinnon tasoilla. Kansallinen lapsistrategia on seurantaryhmän näkemyksen mukaan sidottava alakohtaisiin valtakunnallisiin, alueellisiin ja kunnallisiin strategioihin sekä uudistuksiin.

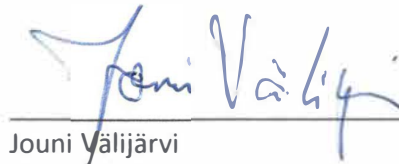
Helsingissä 25.8.2020

Kansallisen lapsistrategian seurantaryhmän puolesta

Riitta Särkelä

Seurantaryhmän puheenjohtaja

Jouni Välijärvi

Seurantaryhmän varapuheenjohtaja